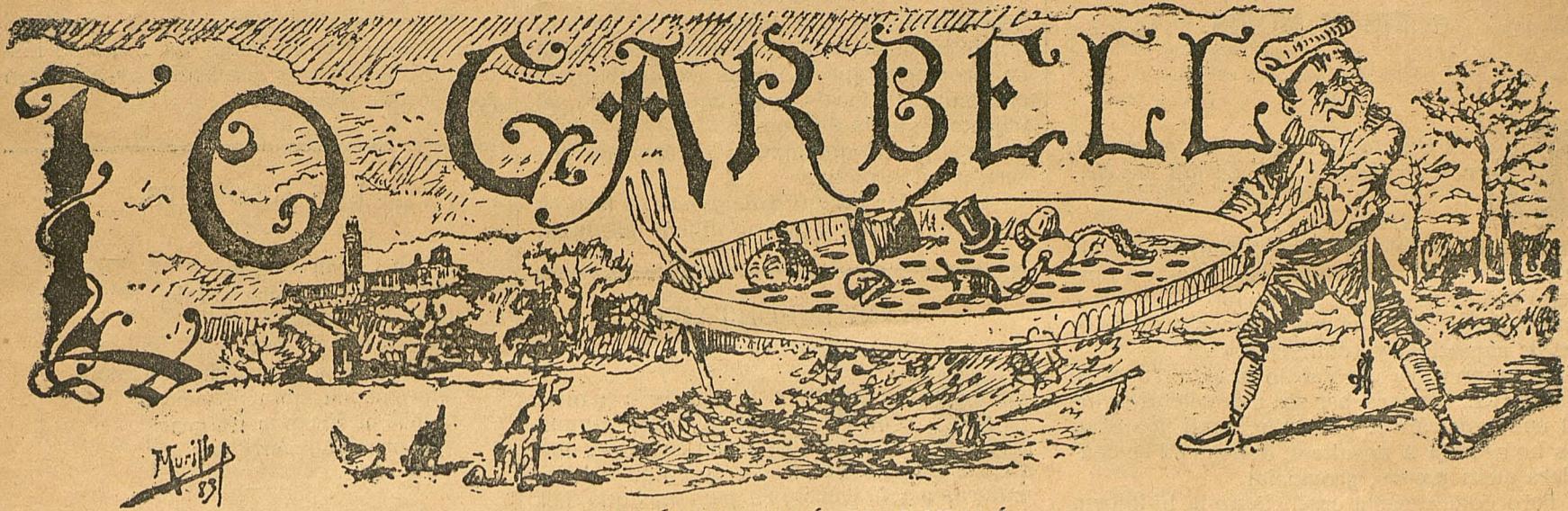

ANY 2.º

LLEIDA 3 DE FEBRER DE 1884.

REMENADA 17^a

PERIÓDICH CLÀ Y CATALÀ
QUE 'S REMENARA UN COP CADA SEMANA.

ADMINISTRACIÓ.

Major, número 70, botiga. ahont se dirijirà la correspondencia
de tota mena.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ.

Un trimestre 2 Pesetas Número atrassat 0'25 Cént.
PAGO ADELLANTAT.

SANT BLASI.

*Se conservan, per gran sort,
les festas tradicionals
y personas principals
encara van a 'ls erals
a menjarse hi lo redort.*

COFIS Y MOFIS.

II.

DONNA Gaceta de instrucción primaria, revista semanal de Lérida etc. etc.

Hago saber:

• Merced al celo del Sr. Abadal, la escuela de párvulos de esta Ciudad se trasladará muy luego á un nuevo edificio situado en la Rambla de Fernando, que reune buenas condiciones de capacidad y ventilación.»

Ja tanim altra vegada lo senyor Tonet en campanya. Acabarà per ser una celebritat local contemporànea: es á dir, això de local, nos ho sembla á nosaltres, donchs ell se considera quan menys, provincial.

Pero com aquesta creencia no la hi habem de disputar, encara que vullga ferse la il·lusió de que la seva celebritat es europea, per això no renyirem.

Moltas vegadas hem pensat que la celebritat està vinculada a Lleyda en certos noms y que un d'ells, es lo de Anton.

Aqui hem tingut, per exemple, un D. Anton Trapa, que va fer durant alguns anys les delícies de certa part de vehiculat ab los seus discursos filosofichs.

Y tenim avuy un D. Antonico que també ha adquirit gran popularitat, no obstant de que solsament se cuida del seu trall.

Pero dexemse ja de divagar y anem á la qüestió.

Con qué, merced al celo del Sr. Abadal, l'estudi de xixells se muda al passetx de Fernando?

Y no mes merced á D. Anton?

Puig y 'ls demes senyors de la Junta local y l' Inspector dei ram, quin paper representan en aquest cambi?

O es que el presidente delegado continua mangonejanho tot y dita Junta fent lo paper de ninots?

Mes hasta prescindint d' això, que ja es tenir la mánega ampla, ni l' cambi de domicili mereix semblant bombo, ni aquell es aceritat ni menos convenient; puig respecte al primer punt, nos sembla que per anar á trobar lo propietari d' una casa, llogarli un pis á pagar lo Comú y portarhi l' estudi, no cal dir *merced al celo* de D. Anton ni de D. Francisco, puig «pagant Sant Pere canta» y en quant al traslado, ja no pot ser mes desacertat, com anem á probar en pocas paraulas.

Lleyda sols té una escola de *párvuls* per noys y noyas y per lo tant, lo natural y convenient es escullir un local céntrich y que no fos punt de trànsit de carruatges y caballerías, à fi d' evitar desgracias á las criatures que asisteixen al estudi.

Y com en lo traslado actual sochsueix tot lo contrari, puig s' estableix la escola en un extrem de la població per ahont dada la proximitat del ferro-carril, hi pasan continuament carruatges de tota mena, resulta clara y patent la inconveniencia del cambi.

Ja veuhen, donchs, com no toca en lloch lo bombo de *La Gaceta de instrucción primaria* y á lo que queda reduhit lo celo de don Anton.

Si l' zel que demostra aquest bon senyor per tot lo que atany á la instrucció pública—y que nosaltres de bon grat l' hi reconeixem—vullgues emplearlo en convencer a la Corporació municipal, de la gran necessitat en que està Lleyda de un edifici propi pera escolas públicas y habitació de mestres y pugues conseguir la seva construcció, allavors si que prestaria un bon servici á la localitat, servici que nosaltres seríam los primers en aplaudir puig ja comensa á ser vergonyós que, dat lo

desenrotlllo que á la instrucció s' procura donar en nostres días, hi hagi una capital de província que tinga de pagar lloguers creixuts de locals sens cap eondició pel objecte á que s' destinen.

Ja suposem que això es predicar en desert, per dos motius

Lo primer per falta de ganes de ferho y l' segon, merced á que ho dihem nosaltres.

AVIS IMPORTANT.

ARA que s' parla tant de si s' mudaran ó no s' mudaran alguns arquitectes y pensan nosaltres que aquestas coses son mes amohinadoras per la elecció de persones que pel acte material del canvi, si per un etzar se tenia pensament de fer aquí Lleyda algun tresvals en aquest sentit, tal vegada seria de utilitat un descubriment que habem fet.

Si necessitan algun arquitecte d' aquells que n' diuhen de la llavò pelada, poden dirigir-se al poble de Bagà, província de Barcelona, que jo 'ls asseguro que quedaran satisfets.

Y si no veigin la mostra.

A conseqüència de no pagar alguns veïns d' aquell poble un reparto ordenat ho autorisat per l' arquitecte, lo dia 17 de jener últim va comensar lo Comissionat executor la seva tasca.

Pero deixem parlar á *El Bergadan* que es lo periodich de qui prenem la noticia.

«Devant de la porta d' una de las millors casas del carrer mes céntrich de Bagà, arribaren, entre 2 y 3 de la tarde, lo comissionat executor, l' Alcalde Noguera y son sogre l' ex-jefe de caballería carlista, custodiats nada menos que per catorze mossos de la Esquadra.

Cridan á la porta, no s' obra y tot seguit se comensan á tirarla á terra.

Continuava l' atach á la porta, que resistia als cops, com si s' trobés posseïda de la fosa de son dret, quan de repent lo Jutjat Municipal hi acut y dona la ordre de suspender 1, atentat que s' trobava cometent.

Ordre inútil, puig que ningú n' va fer cas. Lo Jutje allavors aixecant la vara insignia de son càrrec, repeteix la ordre invocant lo nom de S. M. lo Rey, en lo que administrava justicia; pero l' alcalde aixecà la seva vara y la oposà á la del Jutje. Aquest crida a son auxili als mossos de la Esquadra, pero aquells, arma albras, van arrupir-se y protestan trobarse á las órdes del Alcalde.

Lo Jutje enèrgich, insisteix en las sevar órdes, pero l' Alcalde insisteix á la vegada en las sevas, en tant que anavan seguint los cops á la porta, que ja apenas podia resistirlos.

Allavors, moment solemne Lo Jutje, al veures sol y desatés y abandonat, al veure que anava á quedar per terra lo prestigi de la administració de Justicia, qual nou Cesar va preferir embolicar-se en sa toga y sucumbir dignament, y això es que, posantse ab energia junta la porta, va encréuhaar la seva vara devant d' aquesta, insistint virilment en lo respecte á la seva autoritat.

Ja un cop anava á fer trossos la insignia de la autoritat, quan lo comissionat lo deté, y acaba son imconcibible proposit, y s' posa al costat del Jutje pera acompañarlo y donarli explicació dels seus actes.»

¿Qué tal, es lo que 'ls deyam?.

Nosaltres aconcellariam que s' deixessin de nombrar á fulano ni á sutano y anessin á buscar l' arquitecte de Bagà, per fora de caramadas.

D' aquesta manera tots los d' aqui s' quedarian iguals y no hi hauria resentiments per part de ningú, que es lo que deu buscarse si s' desitja armonia y pau y tranquilitat.

Aquet es nostre concell, valga per lo que valga, y si no fa, tan amichs com antes.

Y per acabar direm que l' assumptu que copiam està en mans del Jutjat de instrucció de Berga y que aquest arquitecte tan fort se diu Noguera:

LOS REDORTS.

Ab alegria y burgit y fent broma y quatre sals, avuy veuran als erals la festa del benedit.

Y per mes que 'ls sembli estrany, entre aquell gran moviment també hi fa cap molta gent que menjan redort tot l' any.

Lo politich de *quincalla*, que ab ridícula ambició accepta un tros de *turró* pera servir de pantalla; y ab cinisme descarat, lo veureu sempre serví, l' un cop fent de sagasti y l' altre de moderat, perque pugui *endrapar* fort..... Aquest se menja 'l redort.

Lo cacique encopetát que armán soroll y conflicte, s' apodera del districte perque surti diputat; y ab paraulas falagueras, (que ja may podra cumplir,) los promet fer construir ponts, camins y carreteras, embaucant á dret y á tort.... Aquest se menja 'l redort.

L' advocat que sens conciencia aconcella á tort y á dret, y després que ab tan llach plet a fet perdre la paciencia y 'ls dines al parroquiá, allavórs, ab cortesia l' ensarrona cada dia dihentli que guanyará y embolica que fa fort..... Aquest se menja 'l redort.

L' empleat que ab certa manya, (si ademés de 'l sou que té) pot pescár un forasté dels que baixan de montanya á pagar algun atrás; y medianat lo seu resquit lo despatxa tot seguit, fentlos veure á cada pas qu' ell ha sigut lo resort..... Aquest se menja 'l redort.

Sempre, per tots los cantons, mentre governi l' *pistrinch*, no n' mahcarán quatre ó cinch que deixin de ser *mamons*; perque avuy, es llana neta la costum que molts han pres; ja se sab, no fer may res y viure ab l' esquena dreta.

Puig són molts los que han fet sort..... de menjjar massa redort.

Ab alegria y burgit y fent broma y cuatro sals, avuy veuran als erals la festa del benedit.

Y si buscan un company per aná á passar l' estona, no s' fi de cap persona..... que menji redort tot lo any.

GRÀ.

Lo cronista d' un estimat colega local, s' esgarrifa á la sola idea de que las senyoretas de Viena comensan à dedicarse á la esgrima.

Y sens dupte per por de que 'l meller dia arriu la moda fins á Lleyda y 's topi 'l referit cronista ab alguna *beldad* que 'l fassa *preferido* de 'ls seus *tajos* y *mandobles*, se dona per vensut y 's deixa punxar y fins matar per adelantat.

Y acaba dihent:

«¿Qué mas quiere la muger de nosotros?»

Enteradas tres ó quatre revededoras de la plassa de 'l anterior pregunta, nos pregan contestem, per la part que 'ls en toca:

„La dona no vol res mes de vosté si no que 's deixi de camàndulas, y veigi de acomodarse ab alguna viuda *arregladeta* que 'l hi tregui aquestas caborias y 'l hi escalfi el hogar.

Anuncia un colega local la pròxima aparició en nostra Ciutat d' un nou periódich, *orga* del partit conservador, que 's titulará *El Orden*.

Si 'l company que dona la noticia no s' equivoca, nos sembla que 'l nou colega deuria titularse *La Orden*.

Aixis faria mes guerrero y podria bataliar mes ab los seus *contraris* de *La Luz*.

El Posiblista está arreglant la maleta. ¿Qué potser vol accompanyar á D. Emilio á Fransa?

Lo dijous últim y entre quatre y cinch de la tarde, lo públich que transitaba per la banqueta, pogué presenciar un espectacle que 'l hi proporcionaren los senyors fossers.

Serian las quatre poch mes ó menos, quan arrivá asi deça del Pont un enterro y despres de despedit lo dol, vegé tothom que 'ls fossers habian deixat la berlina ab lo difunt en mitx de la vía pública, sens cuidarse gens ni mica de guardarho.

Algunes persones de la familia que portaban lo dol, esperaren inutilment tres quarts d' hora, á que 's presents algú per traçtar lo cos al cementiri y despres de trascorregut aquet temps, vingueren á queixarse á nostra redacció del abus que 's cometia, sens que pugam nosaltres dir si fou encara molt mes lo temps que 'ls feien esperar.

Segurs estem de que si Sakespeare alses lo cap y tenia coneixement de la catxasa y poca sang de 'ls fossers de Lleyda, escriuria un altra escena mes pebrada que la dels fossers del Hamlet.

La Redacció de LO GARBELL ofereix un premi consistent en un *ramal de seda* confeccionat per las *lindas manos de una inflexible y esquiva beldad*, á la persona siga de aquet mon ó del altre, que presenti un escrit tan pretensiós, tan tonto y tan....etc. etc, com lo suelto següent.

«Accediendo á lo manifestado por algunas discretísimas lectoras, desde el número próximo, publicaremos la mayor parte de los domingos trabajos literarios, debidos precisamente á la pluma del Redactor designado por ellás; debiéndolas advertir, que ese mismo redactor, aunque no lo suscriba, pone mucho de su parte en todos los números de *La Luz*. ¿Hemos significado bastante para que los numeros del periódico sean todos igualmente leídos por nuestras bellas e inteligentes lectoras?»

“S' han abandonat pél govern los propositos que tenia d' organizar diferents cosos d' exercit al mando de varios generals.”

Es clar; ara 'l que convé es organizar las ànimes de 'ls paisans al mando del Sr. Pidal y Mon.

AIGUA.

Sr. Faura: Tinch l' honor, ara que vosté es aquí, de demanarli un favor, encara que ab lo temor de que no 'm dirá que sí.

Pues senyor, es lo motiu (despres 'l hi diré 'l que vull) que va per aquí 'l xiu xiu de que 'l hi ha caigut al ull 'l aigua que baixa pél riu.

Y que hi ha gent ben formal que 's miran molt de repel *casament* tant poch com cal per quan, la lluna de mel fora una *lluna de mal*.

Diuhen (y aquesta es la grossa) que vosté ja dú la bossa y 'ls documents arreglats, mes lo que toca la *mossa*.... te tots los papers mullats.

Per ma part, penso una cosa que la hi vull dir en veu alta; la *noya* que se 'l hi engalta, ni à nosaltres nos fa nosa ni à vosté 'l hi fa cap falta.

Vosté ja te enteniment, y no caldrá que m' esforssi per ferli entendre al moment, que projecta un casament amenassat de divorci.

Aixo diu tothom, y mes hi veuen quatr' ulls que dos; per lo tant, pensi que res componen *quatre senyos* devant de tot Lleyda en pes.

Entre aixó y ser verdader que 'l retxassa la *pubilla*, ¿perqué no ha de poguer ser que fassí alló que va fer don Simplicio Bobadilla?

Aixó 'l hi volia di en nom de la Ciutat *tota* y si ho fa, lo qu' es per mi endúguissen tot lo ví.

Pero, d' aigua.... ¡ni una gota!

UN AIGUADER.

PORQUERAS.

Bona noticia pels pobres.

«Se acaba (y si no corren ja no 'n trobaran) de tallar (¡ola! ¡juegos prohibidos!) en Boston el mayor diamante (¡ma que gros!) que existe (preciosa existencia) en los Estados Unidos, en cuya delicada (molt cuidado) operacion se ha invertido tres meses (del un recibo de contribució al altre) Fué cogida (¡por el toro?) la voluminosa (fora gent) piedra en el Sur (¡qué per avall!) de Africa (terra calenta) é importada per una casa de Nueva-York. En bruto (¡que bruto!) pesaba 125 quilates, (déu volgwer dir quintas) y en la actualidad solo tiene 77. (es á dir que ha vingut á menos.)

El color (del cristal con qué se mira) es un tanto amarillento (¡qu' estás magre!....) á la luz natural, (es natural) pero el trabajo del artista (tots los artistas ne passem de *trabajos*) ha dado (mil gracias) por resultado (ado) una hermosísima (¡peloma!) piedra de forma ovalada con 56 facetas, (¡xotre, quantas facetas!) Tiene de ancho casi una pulgada (¡xotre qu' ample!) y algo mas de sete octavos (si que per poch no

arriva al hú!) de profundidad. (¡rexotre quina profunditat!)

Ara ja ho saben: Qui tinga pa sech que 's fassi sopas.

Al mestre de minyos de Santa Liña 'l hi deuhen 54 mesadas en concepte de lloguer de casa.

Donchs si á pesar de aquesta friolera d' atrassos continua ocupant la mateixa casa, proposem la creació de una creu que 's podria titolar *Orden de los caseros humanitarios* y condecorar ab ella desde luego, al amo de la referida casa, puig aixó d' aguantar 54 mesos sens tocar un clau y no haber engegat al inquilino al carrer, es un cas de *paciencia* tan raro, que no duptem en presentarlo com á 'l únic ocorregut desde Job hasta 'l present.

De resultas d' una forta polémica sostinguda per alguns periódichs inglesos, s' ha descubert que 'l té es una cosa sumament perjudicial á la salut.

No solsament á la salut, si no á la butxaca; tant es aixis, que nosaltres aconceŀllem als vehins lo desterro absolut del té per adoptar d' aqui endevan lo *dónam*; no fas sin mes cas del ditxo “mes val un té que dos te daré” donchs ja veuen com l' experiència demostra lo erróneo d' aquesta vulgaritat.

Si adoptan aquest sistema, poden deixar-se de periódichs, encara que sigan *inglesos*.

Diu un telègrama de *El País*.

„En los Estados de la república mejicana se ha declarado la fiebre amarilla“.

Suposem que *los Estados* hauran contestat que per ara no voleu tenir relacions.

Ha sigut declarat cessant lo senyor Polvora, empleat de correos.

Gracias á Deu! Potser ara rebrem las cartas ab una mica mes de calma, que bona falta feya.

Sembla que hi ha 'l pensament, tant prompte com estiguin terminadas las ob. as de restauració del teatro de 'ls Campos, de donar algunas representacions del drama sacro titolat *La Passio*.

Segons nostras notícias, s' està ja treballan en la formació de la *companyia*, topant per ara ab la dificultat de trobar qui s' encarregui del paper principal.

No s' amohini la empresa, que per poch que tardin á comensar las funcions, no falrà per aguí alguu periodiste desvaguerat que 'ls tregui del apuro.

Ara si que podem dir que *no hi ha un pam de terra ferma* Despres que s' han falsificat desde 'ls bitllets de banch hasta 'ls xavos, nos trobem en que 's falsificant ja 'ls homes.

Corre per Alemania un tal Grusselbach que diu haber descubert la manera de fer passar á qualsevol vivent, dos anys sense menjar ni pagar contribució.

Pera conseguir aquest objecte, diu que gela las persones y aixis, en estat d' horxata, las conserva tot aquest temps. Lo mal es que 'n tota Alemania no ha pogut trobar un' ànima que 's deixes gelar pera fer la proba,

Tot aixó es molt cert, pero lo que á nosaltres nos fa cridar: ojo, que *hay ruines falsificadores*, es que 'l anomenat Grussel-

bach no pot ser altre que un mestre d' escola espanyol que l' hi haurá donat la gana de disfressar-se d' alemany per fer la propaganda de la seva especialitat.

Es dir; especialitat en aquella terra, que 'l que 's per aquí no pot ser cosa mes vulgar.

Després de llarga y penosíssima malaltia, morí lo dimecres últim la señora Dª Dolores Segui de Padura, qual mort à sigut molt sentida per les numeroses relacions que la família de la virtuosa finada conta en nostra Ciutat.

La Redacció de "Lo Garbell" envia de tot cor lo pésame à la atribulada família, associantse al dolor qu' experimenta per tant ferma desgracia.

Diu *El País*, que dijous á las 11 del matí varen subastarse les obres de fonaments de la nova presó, essent rematada la subasta á favor de D. Matias Mur, per la cantitat de 23.285 pessetas y 85 centims.

Amigo! si que debia anar just, que fins va posarhi 'ls 85 céntims!

Lo que no trobam just es que 'l *Pais* moteigi al Sr. Mur, esmenatli la fé de batisme que canta com se diu Joseph.

PALLAROFAS.

EPÍGRAMAS.

Un mitx dia de Juliol,
lo murri de 'n Perjudici

CAFÉ DEL COMERS.

Ricament engalanat
y ab pinturas que fan goig,
à la Rambla de Fernando
s' estableix un café nou:
Ab això, si tenen gust
de pender un cafè bò,
vaiginhi sempre que vullgan,
que 'l donan d' allò millor.

SERRA MOYANO.—Quincalla.

Com que s' acostan los días
de ballar y de lluir,
tinch un gran surtit de guants
bons, baratos y bonichs.
També trobarán trensillas,
cintas, llanetas y fils
y altres objectes de moda,
tot à preus ben reduits.

DOÑA CATALINA DE JALON.

Cualsevulla catalá
que vulga parlar francés,
a b quatre lisons no mes
desseguida 'l xafarà.
Apa donchs, gen aplicada,
si vols sabé 'l sans façón.
al, carrer de la Tallada
35, quartu segon.

Si volen aná á Butsenit
á menjar un bon arròs,
los hi portarà ab un cotxe
per pochs cuartos lo Calsots.

s' estava prenen lo sol.
¡Si estaria en son judici!
Deya que ab gust lo prenia
per ser cosa del ofici.

¡Home hi ha que tot ho logra!
Ab sa sogra una pendencia
tingué en Pí, y per l' imprudència,
á viurer sempre ab la sogra
va condemnarlo l' Audiència;
mes ell l' indult va alcansar
y l' hi varen conmutar
la pena, per l' immediata:
es á dir, parlant en plata:
lo varan afusellar.

XANFAINA.

Solucions á la XANFAINA del número passat.

MUDANSA.—*Gos, ros, tos, bos.*

XARADA.

Hi ha una noya de Verdú
que diu que te molt bon hú
y porta una dos tercera,
que l' hi cau tan y tan bé
que quan passa pel carré
los pollos l' hi van darrera.
Un dia jo reparaba
á devant del Principal,
com un viudo la guipaba
tot lligantse la total.

USCAU.

CONVERSA.

—Sabs qui ha vingut, Joan?
—Qui?
—Nostre amich Vila.
—No va marxar pas.
—Sí, antes d' ahir.
—Y ¿d' ahont ha vingut?
—Entre tú y jo ho habem dit.

ROMBO.

Omplir los punts ab lletras, de manera que digan: la primera ratlla, una consonant; la segona, nom d' home; la tercera, objecte de regar; la cuarta, cosa fosca y quinta, vocal.

Las solucions en lo proxim número.

UN APRENENT.

CORRESPONDENCIA PARTICULAR.

Un aiguader: Encara que ab prous feynas, ja veurá que ho insertem. En assumptos com aquet, que tenen tanta molssa, procuri sempre buscar lo tou.—*Tau de Clamor:* Aquesta vegada ha fet salat.—*Bonifaci:* Vosté no es tan bonifaci com diu, perque lò que 'ns envia demostra coneixements no vulgars y bona disposició. Tiri barra, que vosté arriará lluny (si camina y no 's cansa).

LLEIDA.—IMP. DE JOSEPH SOL TORRENS.

SECCIO DE ANUNCIS.

MAGATSEM DE FERROS DE JOSEPH PLUBINS Y COMP.^a RAMBLA DE FERNANDO

Planxes, cadenes, fogons,
ferros Suecia cilindrats
canons de ferro, embreys
y altres classes de canons.
Gran existència d' assers,
courers per caldereria
y utils de ferreteria
que 's donan per pochs diners.

CARDÚS SASTRE

Al qui l' hi agradi fer us
de trages bons y elegants,
los recomanem las mans
del sastre Lluís Cardús.

LLIBRERIA DE JOSEPH SCL. MAJOR 19

Albums bons de tota classe,
llibres per anar á missa;
y si volen novetats.
lo folleto d' en Zorrilla.
Almanachs de varias menas,
obretas molt ben escritas
y un aixam de calendaris
ab xaradas y ab enigmas,

AL MAGISTERIO ESPAÑOL, MAJOR—70.

Cromos, llibres y estampetas,
Plomas, tintas y tinterss,
paper per escriure cartes,
blanch, rattlat y de comers,
Llapideras per dibuix,
Calendaris del pagés,
americanas y altres classes;
tot mol bo y per pochs calés.

DROGUERIA BARCELONESA

MAJOR—36.

Si acás volen comprarne
bonas pastillas,
polvos d' arros, pomadas
y esencia fina,
Vagin ninetas,
á la gran Drogueria
Barcelonesa

MAQUINAS PERA CUSIR

Ridaura y Escuder.

Per acacias á la plassa,
per carbó á cal Xaret
y per maquinas llaugeras
en Ridaura y Escuder.
Veniu, veniu modistetas
á veurer l' establiment
y si vos fan, jo 'us prometo
que pe 'l preu no renyirem.